

ПОРІВНЯННЯ МЕТОДІВ РОЗРАХУНКУ КАМ'ЯНИХ КОНСТРУКЦІЙ НА МІСЦЕВИЙ СТИСК ЗА РІЗНИМИ НОРМАМИ

Мішуренко К.С., студент КПЦБ 503-м. Керівники: Клименко Є.В.,
д-р техн. наук, проф., Чернєва О.С., к.т.н., доц.

У статті представлені результати чисельних розрахунків кам'яних конструкцій на місцевий стиск за різними нормами (вітчизняними та закордонними) та їх порівняння з експериментальними даними.

Нині в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення використання цегли в будівництві, що зумовлено багатьма цінними властивостями кам'яних конструкцій. У практиці будівництва досить широко розповсюджені конструкції із цегли та їх елементи, які зазнають дії місцевого стискування (зминання). Одним із резервів зниження матеріалоємності, енергоємності, трудовитрат і вартості вищезазначених елементів є удосконалення методів їх розрахунку.

Існуючий в нинішній час емпіричний підхід [1, 2, 3] до отримання залежностей для розрахунку міцності при складних напружено-деформованих станах (НДС) не завжди дозволяє виявити усі фактори, які впливають на міцність цегляних конструкцій при місцевому стискуванні. Отримані таким чином формули не є універсальними, бо розроблені на підставі обмежених експериментальних даних для окремих (до того ж недостатньо класифікованих) варіантів місцевого зминання.

Закордонні дослідники [3, 4, 5] не мають розробленої в достатній мірі теорії міцності кам'яної кладки навіть в умовах одноосного напруженого стану.

На основі сказаного вище можна зробити висновок, що задача розрахунку міцності кам'яної кладки при плоскому напруженому стані за вітчизняними та закордонними нормами, їх порівняння між собою, а також з експериментальними даними [7] є актуальною.

Метою роботи є аналіз відмінностей у розрахунку міцності цегляної кладки на місцевий стиск за вітчизняними та закордонними нормами.

Авторами даної статті був здійснений огляд літературних джерел, у яких викладені теоретичні й експериментальні дослідження роботи

кам'яної кладки при місцевому прикладанні навантаження [8,9,10,11....].

Нижче наведені розрахункові формули для отримання міцності кладки при місцевому прикладанні навантаження за цими нормами.

СНиП II-22-81 [8]

$$N_c \leq \varphi d R_c A_c \quad (1)$$

де R_c – розрахунковий опір кладки на зминання;

A_c – площа зминання, на яку передається навантаження;

φ – коефіцієнт повноти епюри тиску від місцевого навантаження;

d – 1,5...0,5

ДБН 2.6-162:2010 [9]

$$N_{edc} \leq N_{rdc} \quad (2)$$

де N_{edc} – локальне навантаження;

N_{rdc} – розрахункове значення міцності стіни:

$$N_{rdc} = \beta A_b f_d \quad (3)$$

де β – підвищувальний коефіцієнт збільшення при навантаженнях на частину поверхні.

$$\beta = \left(1 + 0,3 \frac{a_1}{h_c}\right) \cdot \left(1,5 - 1,1 \frac{A_b}{A_{ef}}\right) \quad (4)$$

де $1,0 \leq \beta \leq 1,5$ застосовують менше значення;

a_1 – відстань від краю стіни до найближчого краю навантаженої поверхні (рис. 1);

h_c – висота стіни до площини програми навантаження;

A_b – площа стіни, на яку передається навантаження;

A_{ef} – ефективна площа поперечного перерізу опори (вводиться в розрахунок), в цілому

$$A_{ef} = l_{efm} t \quad (5)$$

l_{efm} – ефективна довжина площі розподілу навантаження під опорою, яка вимірюється в основі трапеції на половині висоти стіни або пілястри (рис. 1);

t – товщина стіни з врахуванням не повністю заповнених швів

глибиною більше ніж 5 мм;

A – застосовують не більше ніж 0,45.

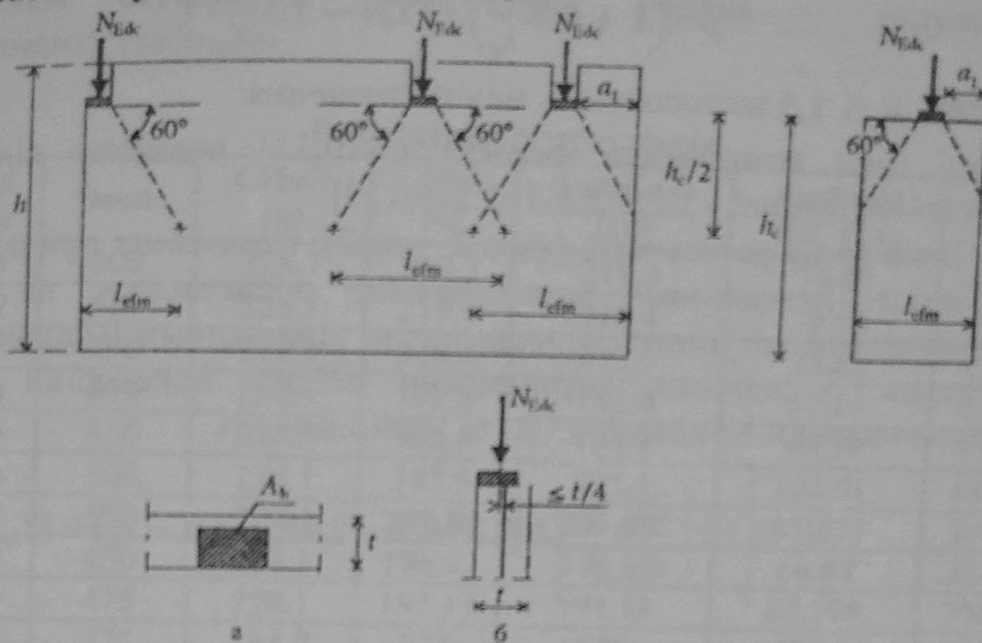

Рис. 1. До розрахунку за ДБН 2.6-162:2010.

Австралійські норми. Design of Clay Masonry for Compression. Australia's clay brick and paver manufacturers. Building EB. [10]

$$F_d = k_b \cdot F_0 \quad (6)$$

$$k_b = 0,55 \frac{(1 + 0,5 \frac{a_1}{L})}{(\frac{A_{ds}}{A_{de}})^{0,33}}, \quad (7)$$

де a_1 – відстань від площі несучої з кінця стіни;

L – довжина стіни;

A_{ds} – площа навантаження;

A_{de} – площа розсіювання в середині висоти.

$$F_0 = \Phi \cdot f_m^I \cdot A_b, \quad (8)$$

де F_0 – базова міцність на стиск;

Φ – коефіцієнт, що дорівнює 0,45.

СТБ EN 1996-1-1-2008 Єврокод 6. Проектування кам'яних конструкцій [11]

$$N_{edk} \leq N_{rdk} \quad (9)$$

де N_{edk} – локальне навантаження;

N_{rdk} – розрахункове значення міцності стіни

$$N_{Rdk} = \beta A_b f_d \quad (10)$$

де β – підвищувальний коефіцієнт збільшення при навантаженнях на частину поверхні

$$\beta = \left(1 + 0,3 \frac{a_1}{h_c}\right) \cdot \left(1,5 - 1,1 \frac{A_b}{A_{ef}}\right) \quad (11)$$

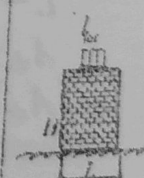
де $1,0 \leq \beta \leq 1,5$ застосовують менше значення;

усі інші компоненти формул (9,10,11) повністю відповідають наведеним раніше у ДБН 2.6-162:2010 [9].

Порівняння результатів (табл.2, рис.2), отриманих при розрахунках за вище наведеними нормативами, проводилось не тільки з результатами натурних експериментів, виконаними Шаповал С.Л. [7], а також з даними, отриманими згідно інженерної методики, запропонованої Клименко Є.В. та Шаповал С.Л.

$$N_1 = \left[1 + \left(\frac{2x_1}{l_{loc}}\right)^2\right] b \left[0,85R_1 L + 0,9R_{sq} (2H - x_1) + Rl_{loc}\right]. \quad (12)$$

Таблиця 1
Характеристика експериментальних цегляних стінок

№ з/п	Шифр зразка	Розміри зразка, м			l_{loc} , м	A_{loc} , м ²	$\frac{L}{H}$	$\frac{l_{loc}}{L}$	$\frac{l_{loc}}{H}$	$\frac{l_{loc}}{b}$	Розрахунковий опір кладки, МПа	Марка розчину	Марка цегли	Схема завантаження
		ширина, b	довжина, L	висота, H										
1	С1.3-1	0,25	1,03	1,3	0,25	0,063	0,79	0,24	0,19	1,0	2,53	25	100	
2	С1.3-2	0,25	1,03	1,295	0,25	0,063	0,79	0,24	0,19	1,0				
3	С1.3-3	0,25	1,03	1,295	0,25	0,063	0,79	0,24	0,19	1,0				
4	С1.3-4	0,25	0,64	1,30	0,25	0,063	0,49	0,39	0,19	1,0				
5	С1.3-5	0,25	0,25	1,295	0,25	0,063	0,19	1,0	0,19	1,0				
6	С1.3-6	0,25	2,33	1,23	0,25	0,063	1,89	0,11	0,2	1,0				
7	С1.3-7	0,25	1,13	0,68	0,25	0,063	1,67	0,22	0,37	1,0				
8	С1.3-8	0,25	0,63	0,57	0,25	0,063	1,11	0,4	0,44	1,0				
9	С1.3-9	0,25	0,645	0,645	0,25	0,063	1,0	0,39	0,39	0,96				
10	С1.3-10	0,25	0,653	0,645	0,15	0,038	1,01	0,23	0,23	0,59				
11	С1.3-11	0,25	0,655	0,63	0,04	0,01	1,04	0,06	0,06	0,16				
12	С1.3-12	0,25	0,652	0,625	0,08	0,02	1,04	0,12	0,13	0,31				

В даній методиці реалізовано варіаційний метод розрахунку кам'яних конструкцій на місцевий стиск (зминання), який детально описано в [7].

В таблиці 1 наведені основні характеристики дослідних зразків, за результатами випробувань яких порівнювалися розрахунки за різними нормами.

В таблиці 2 указані (в кН) значення експериментальних та теоретичних руйнуючих навантажень.

На основі вище зроблених розрахунків був проведений аналіз збіжностей отриманих теоретичних рішень з результатами експерименту (табл. 3).

Результати розрахунків

Таблиця 2

Шифр зразка	Експ.	СНиП [8]	ДБН [9]	EuroCode [10]	Australia B/C [11]	Temp. [7]
C1.3-1	600	228.1	219.3	219.3	78.62	492.7
C1.3-2	500	228.1	219.4	219.4	78.62	492.7
C1.3-3	550	228.1	219.4	219.4	78.62	492.7
C1.3-4	430	228.1	182.6	182.6	67.16	492.7
C1.3-5	450	228.1	164.8	164.8	46.29	492.7
C1.3-6	500	228.1	285.5	285.5	102.91	487.3
C1.3-7	550	228.1	249.89	249.89	81.075	397.8
C1.3-8	450	228.1	196.96	196.96	66.88	334.3
C1.3-9	475	228.1	191.13	191.13	67.398	358.8
C1.3-10	275	154.7	228	228	48.36	285.8
C1.3-11	200	50.6	164	164	19.72	119.4
C1.3-12	220	97.9	251.6	251.6	31.25	176.1

На рис. 2 показана графічна інтерпретація результатів співпадання.

Загальні висновки

Згідно аналізу результатів, отриманих теоретично, з результатами експерименту, було виявлено, що запропонована Клименком Є.В. та Шаповал С.Л. [7] методика визначення міцності цегляних конструкцій при місцевому стисненні є найбільш близькою до експериментальних значень. Інші методики дають запас міцності приблизно у 2...2,5 рази, за винятком австралійських норм, відмінність між розрахунками згідно яких є дуже суттєвою.

В подальшому планується виконати дослідження інших видів місцевого стискання (зминання) для більш достовірного оцінювання несучої здатності кам'яних конструкцій. В результаті на основі проведених експериментально-теоретичних досліджень буде розроблено узагальнюючий метод розрахунку кам'яних конструкцій на місцеве стискання, що дозволить використовувати характеристики міцності матеріалу в повній мірі і, разом з тим, забезпечити їх надійну експлуатацію.

1. Вахненко П.Ф. Кам'яні та армокам'яні конструкції // П.Ф. Вахненко / – К.: ІСДО, 1993. – 260 с.

2. Брусенцов Г.Н. Расчет кирпичных зданий на ЕС ЭВМ // Г.Н. Брусенцов, А.В. Першин / Исследования по теории и методам расчета строительных конструкций: Тр. ЦНИИСК им. Кучеренко. – М., 1983. – С. 87 – 94.

Таблиця 3

Шифр зразка	СНиП эксп. [8] %	ДБН эксп. [9] %	EU CODE эксп. [10] %	$\frac{B}{AuC}$ эксп. [11] %	Теор. эксп. [7] %
С1.3-1	38	36	36	13	82
С1.3-2	46	44	44	16	98
С1.3-3	42	40	40	14	90
С1.3-4	53	42	42	17	115
С1.3-5	51	37	37	10	110
С1.3-6	46	57	57	21	98
С1.3-7	42	45	45	15	72
С1.3-8	51	44	44	15	74
С1.3-9	48	40	40	14	76
С1.3-10	56	83	83	18	104
С1.3-11	25	82	82	10	60
С1.3-12	44	114	114	14	80
Серед. арифм.	45,06	55,3	55,3	14,75	88,15
Серед. геом.	44,23	51,41	51,41	14,44	86,7

Порівняння значень руйнуючих зусиль

3. Вахненко П.Ф. Про міцність масивної кам'яної кладки при її місцевому навантаженні // П.Ф. Вахненко, Є.В. Клименко, С.Л. Шаповал / Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. – К.: Техніка, 2001. – Вып.30. – С. 75–80.

4. Saw C. Linear elastic finite element analysis of masonry walls on beam. – Building Science, 1974, vol. 9, № 4, p. 299 – 307.

5. Page A. W. A non – linear analysis of the composite action of masonry walls on beams. Proc. Inst. Civ. Eng., 1979, part 2, 67, Mar., p. 93 – 110.

6. Page A. W. Finite element model for masonry. J. of the Structural Division, Proc. of ASCE, 1978, vol. 104, № ST8, p. 1267 – 1268.

7. Клименко Є.В. Кам'яні конструкції: дослідження місцевих навантажень / Є.В. Клименко, С.Л. Шаповал. – К.: Київ.

8. СНиП II-22-81. Каменные и армокаменные конструкции / Госстрой, 1981. – 95 с.

9. ДБН 2.6-162:2010. Кам'яні та армокам'яні конструкції. Основні положення / Міністерство регіонального розвитку та будівництва України / – К., – 97 с.

10. СТБ EN 1996-1-1-2008 Єврокод 6. Проектування кам'яних конструкцій.
– 85 с.

11. Design of Clay Masonry for Compression. Australia's clay brick and paver manufacturers. Building EB.

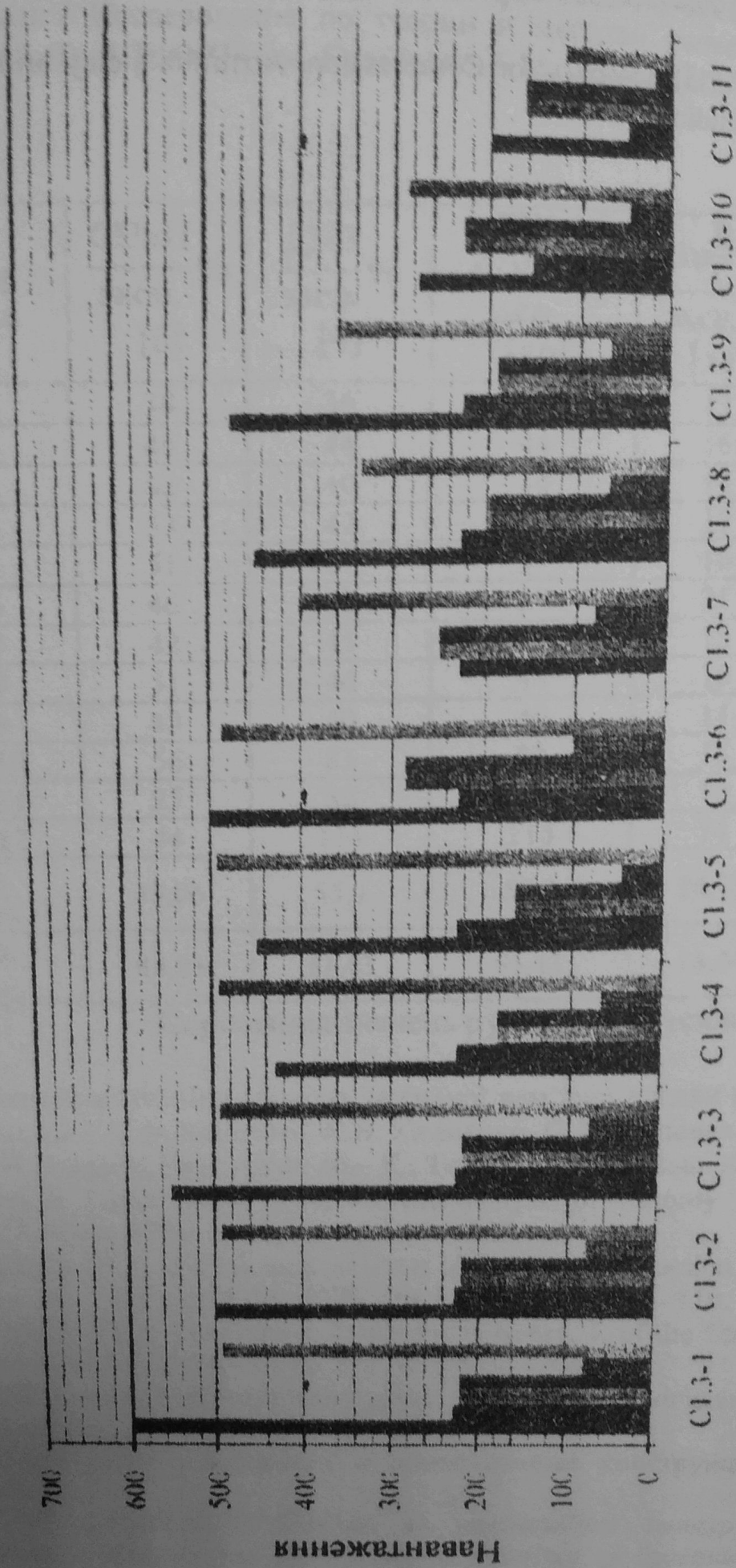

Рис. 2. Порівняльні гістограми результатів розрахунку мішності кам'яної кладки при місцевому прикладанні навантаження.